מחשבת קצרה על הדף

הרב יחזקאל הרטמן

SHORT MACHSHAVA ON THE DAF

חולין יב

עניין: אושעיא זעירא דמן חבריא

רש״י לקמן לא.

אלא להפלת סכין מאן תנא: זעירא דמן חבריא. לעיר הישיבה ולי נראה דאושעיא זעירא היה נקרא דמן חבריא שמבני הישיבה: הוא תני

ר״ן

[יב:] **גמ׳ תני רבי הושעיא זעירא.** הושעיא זעירא שמו. **דמן חבריא.** מקום ששמו חבריא דבבראשית רבה (פרשה יג, טז ד״ה והשקה) אמרי׳ אבימי חבריא מבקר בישא הוא. ואיכא דמפרש(ר״ת) קטן שבחבורה. ולא נהירא דלא הו״ל למימר דמן חבריא אלא מן חבריא: **כדרכה. כהוגן: רבי**

גבורות ארי תענית כד.

תני להו אושעיה זעירא דמן חברייא. פירש רש״י צעיר שבישיבה והאי דקרי ליה הכי משום דאושעיא אחרינא הוה התם וזה דוחק ובפרק ב׳ דחולין (דף לא.) גבי זרק סכין פירש״י דאושעיא זעירא היה נקרא דמן חברייא שמבני הישיבה, וזה יותר נכון. ובפרק קמא דחולין (דף יב:) גבי וכולן ששחטו פירשו התוס׳ דמן חברייא שם המקום כדאמרינן בבראשית רבה אבימי חברייא מבקר בישא הוה וכן נראה עיקר, ולהאי פירושא אושעיא זעירא היה נקרא והיה ממקום ששמו חברייא:

מהרש״א

במהרש״ל ודו״ק ה): תוס׳ בד״ה דמן חבריא כו׳ עכ״ל. דבשמעתין דקאמר זעירא דמן חבריא יש לקייס טפי כפרש״י לקמן בפ׳ השוחט ו) פי׳ זעירא דמן חבריא קטן מן בני הישיבה ולפירוש התוספות אושעיא זעירא היה נקרא ועיין בר״ן ז): תוס׳ בד״ה ותבעי ליה מעשה כו׳ ה״נ המ״ל יש להם מחשבה

רש״י לקמן לא.

זעירא דמן חבריא. לעיר שבישיבה והאי דקרי ליה הכי משום דאושעיא אחרינא הוה התם: מעיני העדה.

תענית כד.

בתרייהו גררינן דבי נשיאה גזר תעניתא ולא אתא מיטרא תנא להו אושעיא זעירא ג)דמן חברייא א)והיה אם מעיני העדה נעשתה לשגגה משל לכלה שהיא בבית אביה כל זמן שעיניה יפות אין כל גופה צריכה בדיקה עיניה ד)טרוטות כל גופה צריכה בדיקה אתו עבדיה ורמו ליה סודרא בצואריה וקא מצערו ליה אמרו ה)(ליה) בני מאתיה שבקיה דהא נמי מצער לן

פתח עינים לחיד״א

דף י״ב ע״ב. **דתני** אושעיא זעירא דמן חבריא וכו׳ רש״י לקמן דף ל״א כתב זעירא דמן חבריא צעיר הישיבה ול״נ דאושעיא זעירא היה נקרא וכו׳ ע״ש ולי הדיוט אפשר דהיה אחר גדול בישיבה ולהבדיל קראוהו זעירא ע״ד מ״ש בזהר סוף פ׳ תצוה נהוראי סבא דנהוראי אחרא אית גבן ע״ש ומיהו ק״ק דתסגי דיקראו לגדול ר׳ אושעי׳ רבה ולזה סתם וכן משמע קצת בזהר ואחר זמן רב ראיתי ברש״י בתענית דף כ״ד שכתב משום דאושעיא אחרינא הוה התם ע״ש וידוע דכתבו ז״ל דפירש״י דתעניות אינו רש״י אלא מפרש אחר: [ומיהו לפנים בתעניות כתבתי דמדברי רבי׳ ישעיה והריטב״א ודעמיהו מוכח דפירוש תעניות הוא מרש״י ורב גובריה אמרה ועיין מה שכתבתי להלן על דף קל״ג ע״א ע״ש]:

דברי שאול לבעל השואל ומשיב

דף יב: עיי״ש דקאי לומעיה אזירא דמן חבריא · עיין רש״י דבירים קטן מבנני הישיבה · ועיין תוס׳ ור״ן · תוספות ע״ש בזה · ונראה בלפי״ד רש״י לריך ביאור דמה יכול לומר בשם שקטן מבנני ישיבה שם לבנאי מיי · ולפעניד כרלה מפעיב נפיף קטע דמשמע רש״י ונקרא קטנתן של חבירים וכחב הרמב״ם בפירוש המשנה שהיה מעליהן של חבירים ומכמן מחבורם מבנבר הוא קטן · ולכך כרלה שם מלעבו בחולין דף ס׳ לריקים יקרלו על שמך דיה. מקטן בחומל שקטן דשייכי מהיה קטנתו של חבירים · שהם חברים של חבירים חיים זעירא דמן חבריא ושייכ שמורם מבנבי שחבורם מזה נקרא זעירא שמוא שמרם שלהם כבלפעניד :

עיון אליהו תענית כד.

ס״ג **שם** תני להו הושעיא זעירא דמן חברייא והיה וכו׳. והנראה דלכן מביא הגמרא דהיה זעירא דמן חברייא ר״ל הצעיר שבתלמידים. דהנה אמרו בתענית (ד׳ ז׳ ע״ב) אין הגשמים נעצרין אלא בשביל עזי פנים. ומקרא מלא הוא עשיר יענה עזות. ודבי נשיאה בוודאי היו מתגאים לכן אף שהתפללו לא בא הגשם. והנה ידוע דצריך לקשוט עצמן ואח״כ לקשוט אחרים. והנה הו״א שבעת שהוכיח אותם היה מתגאה בעצמו שלא היה עניו ולכן הוכיח אותם. ועיין בערכין (דף ט״ז ע״ב) תוכחה לשמה וענוה שלא לשמה. ולכן אמרה הגמרא דהיה עניו גדול שהוא זעירא דמן חברייא ר״ל שהיה חשוב בעיניו לצעיר של תלמידים ועכ״ז הוכיח אותן שכוונתו היה לש״ש ולכן הוכיח אף לדבי נשיאה על הגאוה.